

Sivistystoimen vastaus valtuustoaloitteeseen nro 7/2016 Harrastustakuu –jokaiselle lapselle vähintään yksi harrastus

Valtakunnallisten vapaa-aikatutkimuksien ja Nuorisobarometrien perusteella lasten ja nuorten harrastaminen on yleistä ja kasvussa. Vuonna 2015 tehdyn vapaa-aikatutkimuksen mukaan 89 prosentilla 7-29 –vuotiaista lapsilla ja nuorilla oli harrastus. Vapaa-aikatutkimuksessa harrastuksella ei tarkoitettu vain ohjattua toimintaa vaan mitä tahansa sellaista, mitä itse pitää harrastuksenaan. Tutkimuksessa harrastaminen tarkoitti myös yksin harrastamista kotona. Vuonna 2016 tehdyssä valtakunnallisessa sosiaalitaidon hyvinvointikyselyssä vuosiluokkien viisi oppilailta kysyttiin, onko heillä jokin harrastus. Kirkkonummella 86,1% hyvinvointikyselyyn vastanneista ilmoitti, että heillä on harrastus.

Ministeriön työryhmän 27.3.2017 ehdotukset toimenpiteistä:

Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen asetti 8.11.2016 työryhmän Jokaiselle lapselle ja nuorelle mahdollisuus harrastaa. Työryhmän tehtävänä oli valmistella esitys, jolla jokaiselle lapselle ja nuorelle taataan mahdollisuus ainakin yhteen mieleiseen harrastukseen. Työryhmä on luovuttanut raporttinsa 27.3.2017. Raportissa todetaan seuraavia asioita:

- lasten ja nuorten toiveet harrastustoiminnasta tulee huomioida nykyistä paremmin
- koulujen tilat tulee olla lasten ja nuorten harrastustoiminnan käytössä
- harrastustoimintaa koulujen iltapäivissä tulee lisätä eri toimijoiden yhteistyössä
- kunnan tulee kartoittaa harrastustoiminnalle sopivat tilat ja tarjota niitä mahdollisuuksien mukaan veloituksetta lasten ja nuorten sekä aikuinen-lapsi harrastustoiminnan käyttöön.
- Lisäksi työryhmä ehdottaa, että valtakunnallinen Koululaiskysely tulee vakiinnuttaa valtion rahoituksella koululaisten kuulemisen välineenä.

Kirkkonummella sekä kunnan eri toimijat että paikalliset yhdistykset ovat vuosien ajan toteuttaneet ja kehittäneet erilaisia toimenpiteitä, jotka tukevat valtuustoaloitteessa mainittuja sekä edellä mainitun työryhmän esittämiä tavoitteita.

PAIKALLISTEN YHDISTYSTEN TOIMINTA

- Kunta avustaa vuosittain erilaisin avustuksin yhdistyksiä, jotka järjestävät lapsille ja nuorille vapaa-ajan toimintaa. Näille kohderyhmille toimintaa järjestäviä, avustusta saaneita liikunta-, nuoriso- ja kulttuuriyhdistyksiä oli vuonna 2016 yhteensä 47.

Edellä mainituissa yhdistyksissä toimi lasten ja nuorten viikoittaisia harrastustoiminnan ryhmiä yhteensä 538 kappaletta.

Näihin osallistuu arviolta yli 5000 kirkkonummelaista lasta viikoittain.

KUNNAN JA YHDISTYSTEN YHTEISTYÖSSÄ JÄRJESTÄMÄ TOIMINTA

- liikuntayhdistykset tarjoavat kouluille maksuttomia lajiesittelyjä
- liikuntayhdistykset järjestävät yhteistyössä liikunta- ja nuorisopalveluiden kanssa koululaiskilpailuja sekä erilaisia tapahtumia.
Vuonna 2016 järjestettiin koulutuksia, kilpailuja ja tapahtumia yhteensä 29 kertaa.
- Koulupäivien yhteydessä järjestettävä opetustoimen koordinoima kerhotoiminta on maksutonta toimintaa. Koulujen kerhotoimintaa ohjaavat mm. koulun opettajat ja yhdistysten ohjaajat.
Vuoden 2016 aikana suomenkielisessä kerhotoiminnassa toimi 85 kerhoa ja ruotsinkielisessä toiminnassa 31 kerhoa.
- Koulujen liikuntatilat ovat koulujen omassa käytössä pääsääntöisesti kello 16.00 tai klo 17.00 saakka. Varsinaisen koulupäivän jälkeen tähän asti tiloissa toimivat mm. koulujen kerhotoiminta sekä iltapäiväkerhot. Tämän jälkeen liikuntatilat ovat kunnan muun toiminnan, yhdistysten sekä yksityisten tahojen käytettävissä.

Kirkkonummelaiset yhdistykset voivat käyttää maksutta kunnan tiloja (Kunnanhallituksen 1.10.2007 §439 vahvistamien kunnan toimitilojen käyttökorvausperusteet).

koulujen loma-aikojen toiminta

- Nuorisopalvelut ja paikalliset yhdistykset järjestävät lasten ja nuorten loma-aikoina toimintaa eri puolilla kuntaa. Näitä toteutetaan myös yhteistyössä kunnan kanssa.

Vuodesta 2012 alkaen liikunta- ja nuorisopalveluissa on koottu Lasten ja nuorten kesätoimintaa –esite, johon on kerätty nuorisopalveluiden sekä yhdistysten ja seurakunnan järjestämä kesätoiminta. Esitteen tavoitteena on tuoda esille laaja tarjonta kuntalaisille sekä edistää eri tahojen yhteistyötä. Esite on sähköinen internet-sivuilla julkaistava tiedosto, joka on maksuton palvelun tarjoajille. Vuosina 2016 ja 2017 kesäesitteessä oli molempina vuosina yhteensä kahdentoista (12) eri tahon järjestämiä toimintoja yhteensä 44-45 kpl kesän aikana.

KUNNAN OMA TOIMINTA

Kirjastotoimen toiminta

Kirjastot ovat matalan kynnyksen paikkoja, joissa järjestetään monipuolista, maksutonta toimintaa kaikenikäisille lapsille ja nuorille.

- Alle kouluikäisille on tarjolla mm. satutunteja eri kielillä sekä laululoru- ja riimituokioita.
- Varhaiskasvatusikäisille ja koululaisille on tarjolla ikään sopivalla tavalla mm. kirjavinkkausta, tiedon haun opettelua, runopajoja, lukupiirejä ja kirjastosuunnistusta.
- Kirjasto tekee aktiivista yhteistyötä kunnassa toimivien tahojen kanssa esimerkiksi osallistamalla koulujen teemapäiviin ja järjestämällä erilaisia tapahtumia.

- Kirjastoissa lapset ja nuoret viettävät vapaa-aikaansa yksin tai yhdessä kavereiden kanssa, mutta myös mm. tekemällä läksyjä, pelaamalla pelejä tai tulostamalla 3D-tulostimella.

Nuorisopalveluiden toiminta

- Viisi eri nuorisotilaa järjestävät lapsille ja nuorille 3-4 päivänä viikossa matalan kynnyksen toimintaa. Nuorisotiloilla on mahdollisuus harrastaa mm. musiikkia, liikuntaa ja kädentöitä, mutta tiloilla voi myös vain olla yhdessä muiden lasten ja nuorten kanssa. Kerhokortti maksaa 10€/v., joka sisältää vakuutuksen ja oikeuttaa osallistumaan tilatoimintaan kaikissa kunnan nuorisotiloissa.
- Lapsille ja nuorille tarkoitettuja maksuttomia ja avoimia liikuntasalivuoroja on tällä hetkellä Masalan, Gesterbyn ja Veikkolan nuoristiloilla kerran viikossa. Nämä ns. höntsävuorot on järjestetty siten, että vuorojen aikana tiloilla on paikalla nuoriso-ohjaajia tukemassa toimintaa.
- Lisäksi nuorisopalvelut järjestää pop-up-tyyppistä liikkuvaa nuorisotyötä eri puolilla kuntaa saavuttaen sellaisia lapsia ja nuoria, jotka eivät välttämättä osallistu tilatoimintaan.
- Nuorisoteatteri järjestää lapsille ja nuorille 3-4 päivänä viikossa matalan kynnyksen toimintaa. Nuorisoteatterissa lapset ja nuoret voivat toimia näyttelemisen lisäksi valo- ja äänisuunnittelun, lavastuksen, puvustuksen sekä teatterituottamisen parissa. Toimintaan otetaan mukaan ilmoittautumisjärjestyksessä vuosittain n.80 lasta ja nuorta ilman pääsykokeita.

Musiikkiopiston, käsityökoulun ja kuvataidekoulun toiminta

Musiikkiopisto, käsityökoulu ja kuvataidekoulu järjestävät viikoittain yhteensä 83 lasten ja nuorten ryhmätoimintaa. Lisäksi musiikkiopisto antaa yksilöopetusta 302 oppilaalle.

Kansalaisopisto

Kansalaisopiston koordinoima Move it –hankkeen tavoitteena on integroida liikunnan avulla maahanmuuttajia ja oleskeluvan saaneita Kirkkonummella sekä tuoda esille uusille kirkkonummelaisille liikunnallisia palveluita.

Projektin myötä on syntynyt nettiportaali nimeltään moveitkirkkonummi.fi, johon kunnan eri toimijat, yksityiset yritykset sekä yhdistykset voivat päivittää omia tapahtumiaan, jotka ovat avoimia kaikille kuntalaisille.

Liikuntapalvelut

Liikuntapalvelut toimii yhteistyössä paikallisten yhdistysten kanssa lasten ja nuorten ja matalan kynnyksen toiminnan edesauttamiseksi. Liikuntapalvelut on vuodesta 2014 alkaen kutsunut säännöllisesti liikuntayhdistysten edustajia yhteiseen seminaaripäivään edistääkseen edellä mainittuja asioita.

Liikuntapalvelut rakentaa ja ylläpitää liikuntapaikkoja. Näitä on kehitetty viime vuosina erityisesti huomioiden omaehtoinen liikunta. Näistä hyviä esimerkkejä ovat

lähiliikuntapaikat Masalaan ja Veikkolaan. Uusia lähiliikuntapaikkoja on jo suunnitteilla.

Vähän liikkuville lapsille ja nuorille on mm. kouluterveydenhoitajien liikunnalliset kutsukerhot (2 kpl) sekä erityisen tuen tarpeessa oleville lapsille sekä kehitysvammaisille nuorille liikuntapalveluiden toiminnassa viisi (5) erilaista ryhmää, jotka toimivat varhaiskasvatus- ja opetuspäivän aikana tai vapaa-ajalla. Lisäksi on matalan kynnyksen ohjausryhmiä nuorille.

Liikkuva Koulu –hanketta - Liikuntapalvelut organisoii ja koordinoi

- Kirkkonummi on saanut vuodesta 2013 lähtien valtion avustusta valtion kärkihankkeisiin kuuluvaan Liikkuva koulu –toimenpiteisiin, joiden tavoitteena on lisätä tunti liikettä koulupäivään.
- Kirkkonummella Liikkuva koulu toimenpiteitä edistetään yhteistyössä liikunta- ja nuorisopalveluiden, perusturvan kouluterveydenhoidon, suomen- ja ruotsinkielisen opetustoimen, yhdyskuntatekniikan kunnossapitopalveluiden sekä paikallisten yhdistysten kanssa.

Kirkkonummella 16 koulua on rekisteröinyt Liikkuvaksi kouluksi. Jokainen koulu toteuttaa Liikkuva koulu –toimenpiteitä haluamallaan tavalla.

Toimenpiteitä ovat mm:

- koulutettu mm. oppilaista välituntiliikunnan ohjaajia
- lukujärjestyksissä on huomioitu pitkä välitunti
- koulujen pihot on liikunnallistettu hankkimalla välituntivälineitä sekä uusittu leikki- ja liikuntavälineistöä
- koulutettu opettajia, nuoriso-ohjaajia, yhdistysten seuratyöntekijöitä sekä iltapäiväkerho-ohjaajia erilaisin liikunnallisin teemoin.

HARRASTUSTILAT

- Kunnan tiloja harrastusten käyttöön on eri puolilla kuntaa. Mm. koulujen, päiväkotien, nuorisotilojen, kuvataidekoulun, musiikkiopiston, uimahallin sekä erilaisten liikuntatilojen tiloja käytetään mm. kielten, käden taitojen ja musiikin opiskeluun sekä liikunnan harrastamiseen.
- lisäksi harrastuspaikkoina tarjotaan avoimesti kaikkien käytössä olevat ulkoliikuntapaikat, kävelytiet ja pyörätiet.
- Kirkkonummen kunnan alueella on yksityisiä tiloja, joita käytetään sekä paikallisten yhdistysten järjestämään toimintaan, kunnan ja yksityisen tahon yhteistyössä järjestämään toimintaan, yksityisten järjestämään toimintaan sekä yksilöasiakkaille tiloja tarjoten.

KEHITTÄMISTYÖ LASTEN JA NUORTEN HARRASTUSTEN EDESAUTTAMISEKSI

Edellä mainitut toimenpiteet ovat olemassa olevia toimenpiteitä lasten ja nuorten harrastustoimintaan liittyen. Näitä toimenpiteitä kehitetään jatkuvasti yhteistyössä sekä kunnan eri toimijoiden kesken, että paikallisten yhdistysten kanssa. Kunnan vapaa-ajan sektorin yhtenäistetympi toimintamalli edesauttaa entisestään palveluiden kehittämistä kirkkonummelaisille lapsille ja nuorille.

Yhteisen harrastusvalikon luominen auttaisi kuntalaisia etsimään itselleen harrastuksia. Harrastusvalikon tarkoituksenmukainen käyttö edellyttää, että kaikki kunnan alueella toimivat tahot saadaan mukaan järjestelmään ilmoittamalla oman toimintansa. Kunnassa on tällä hetkellä käytössä moveitkirkkonummi.fi -palvelu, johon eri toimijat ovat koonneet kaikille avoimia tapahtumia. Myös paikalliset yhdistykset ovat monilta osin mukana tässä palvelussa.

Tarjolla on myös erilaisia muita sivustoja, joihin harrastustoimintoja voidaan koota. Yhteistyössä eri toimijoiden kanssa tulee selvittää, mikä olisi Kirkkonummen kunnan alueella paras mahdollinen järjestelmä tähän tarkoitukseen, huomioiden eri tahojen nykyiset järjestelmät, tiedotuskanavat sekä muut toiminnot sekä sen, että paikalliset yhdistykset pystyisivät ilman kohtuutonta vaivaa jatkossa ilmoittamaan toimintansa harrastusvalikon kautta.

Harrastusvalikon kartoitus sekä eri toimintojen ja niiden markkinoinnin suunnittelu on alkanut kunnassa. Toimintaa kehitetään siten, että olemassa olevaa harrastustarjontaa saataisiin paremmin kuntalaisille tutuksi sekä itse harrastusmahdollisuuksia lisättyä. Vapaa-ajanpalveluiden toimesta selvitetään ja kehitetään toimintoja huomioiden kansalaistoiminnan, urheilun, kulttuurin, vapaan sivistystyön ja omaehtoisen toiminnan harrastusmahdollisuudet.

Kunnanhallituksen avustusten koordinoitua koskevan vuoden 2016 talousarvion erilliselvityksen käsittelyn yhteydessä 26.9.2016 § 286 kunnanhallitus päätti, että avustusten koordinoinnin jatkokehittämisen lähtökohtana on se, että kunnan tilat ovat mahdollisimman tehokkaassa käytössä myös iltaisin ja että vähintään tilojen nykykäyttötehokkuus säilyy. Lisäksi kunnanhallitus päätti, että nykyinen toimitila-avustuskäytäntö lakkautetaan vuoden 2018 alussa ja, että vuonna 2018 alkaen nykyiset toimitila-avustukset myönnetään avustuksen saajille rahamuotoisena.

Jatkossa on syytä huomioida, että tiloja voitaisiin ministeriön ehdotusten mukaisesti tarjota veloitusetta lasten ja nuorten sekä aikuinen-lapsi harrastustoiminnan käyttöön. Lasten ja nuorten harrastustilojen maksutonta tai nimellisiin korvauksiin perustuvaa käyttöä tulee jatkaa kunnan omin toimin, jotta yksi keskeinen tekijä harrastustakuun toteuttamiseksi säilyy.

Tavoitteena on, valtuustoaloitteen mukaisesti, että vuoden 2018 aikana käytössä on harrastusvalikko sekä on luotu uusia toimintoja yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa siten, että jokaiselle lapselle ja nuorelle taattaisiin mahdollisuus vähintään yhteen harrastukseen.